

POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Autorka: *Mgr. Lenka Žďárská*

Název: *Interaktivní tabule v pedagogické praxi*

Předložená disertační práce autorky Mgr. Lenky Žďárské je koncipována na 122 stranách, přičemž 18 stran tvoří přílohy. Ve své práci, která završuje její vědecko výzkumnou činnost v rámci doktorského studijního oboru pedagogika, autorka navazuje na téma své diplomové tabule – interaktivní tabule a její postavení v současné pedagogické praxi. Toto téma v disertační práci rozvíjí a snaží se ho zpracovat i z jiných úhlů, než tomu bylo v její předchozí kvalifikační práci. Pohled na danou problematiku navíc obohacuje o mezinárodní srovnání, což je v disertačních pracích vždy vítaným prvkem.

Práce samotná je pak složena ze dvou hlavních částí – v teoretické autorka řeší fenomén interaktivní tabule jako didaktického prostředku výuky, empirická část je pak složena ze dvou dílčích výzkumných šetření. První je založeno na dotazníkovém výzkumu využívání interaktivních tabulí v ČR a ve Velké Británii, druhé pak staví na principu pedagogického experimentu, kterým se autorka snaží ověřit efektivitu výuky podporované interaktivní tabulí jako ústředním didaktickým prostředkem.

Aktuálnost zvoleného tématu

Jelikož jsem podrobně obeznámen s diplomovou prací autorky, vím, že se danou problematikou systematicky zabývá již delší dobu a vždy se snažila zpracovat téma aktuálně. Obecně platí, že interaktivní výuka a ještě více využití interaktivní tabule při výuce je obsahem mnohých statí publikovaných zejména ve sbornících z konferencí. Jakoby se vnímání moderních technologií z hlediska komerčního a průmyslového stalo synonymem pro moderní vzdělávací postupy. Každopádně dnes již nelze považovat interaktivní tabuli a její zapojení do výuky za něco obdivuhodného, naopak jsme přešli do fáze, kdy je vhodné hledat její efektivní zapojení do výuky a adekvátní míru jejího využívání.

Lze tedy ocenit, že se autorka rozhodla zmapovat nejen deskripci míry využití interaktivní tabule ve výuce (a to komparací mezi českým a velšským souborem učitelů), ale zjišťovala též efektivitu výuky podporované využitím interaktivní tabule. Z tohoto pohledu lze považovat téma, resp. jeho uchopení, za aktuální.

Naplnění cílů disertace

Autorka cíle své disertační práce naznačuje již v dosti obširném úvodu práce. Pravdou je, že cíle nejsou formulovány příliš explicitně a čtenář je musí v práci spíše hledat. Lze však konstatovat, že hlavními cíli autorky je popsat aktuální situaci ve využívání interaktivní tabule ve výuce (vzhledem k tomu, že práce vznikala relativně dlouhou dobu, nelze všechny informace označit jako aktuální) a dále pomocí jednoduchého pedagogického experimentu ověřit efektivitu výuky za použití interaktivní tabule.

Nelze autorce upřít snahu o naplnění deklarovaných cílů disertační práce, místy však postrádám logickou souvislost mezi jednotlivými částmi práci a jakoby se z ní vytrácel leitmotiv, kterým je postavení interaktivní tabule jako didaktického prostředku. Autorce by pomohlo se více soustředit na hlavní cíle práce, pokud by si je pregnantně stanovila. Přesto ale mohu konstatovat, že lze považovat cíle disertační práce za naplněné.

Zvolené metody disertace

V teoretické části práce autorka využila tradiční informační rešerši, a to jak primárních, tak i sekundárních zdrojů. Výhodou autorky je, že může naprosto přirozeně pracovat jak s literaturou psanou česky, tak i anglicky. Proto se v práci objevují i citace v originále.

Empirická část práce je pak postavena na kombinaci deskriptivního výzkumu (popis využívání interaktivních tabulí ve výuce u nás a v zahraničí) a na řešení kauzality mezi využitím interaktivní tabule a efektivitou výuky. Deskriptivní výzkumný problém je řešen klasicky – ústřední metodou je dotazník, neboť se autorka snaží o hromadný sběr dat a jejich vzájemnou komparaci. Z mého pohledu mohla autorka dotazník konstruovat širěji vzhledem k motivaci a interaktivitě výuky. V rámci stanoveného cíle práce však splnil svůj účel.

Velmi pak kvituji to, že se autorka při řešení kauzálních zákonitostí pustila do realizace pedagogického experimentu. Sice se jedná o jednoduchou variantu experimentu s využitím pretestu, přesto takovýchto výzkumných aktivit není v současné pedagogice moc, a proto tento fakt považuji za největší přínos práce. Jen škoda, že autorka nerozvedla nad získanými výsledky širší diskuzi a spíše se zaměřila na prezentaci statistických dat, která získala.

Nové poznatky prezentované v disertaci

Pokud bych měl zhodnotit nové poznatky, které disertační práce Mgr. Lenky Žďárské přináší, pak je třeba se na věc podívat ze dvou pohledů. Tím prvním, a pozitivním, pohledem je, že autorka přinesla nové poznatky v oblasti komparace využití interaktivní tabule mezi

českým a zahraničním (britským) prostředím. A dále to, že se jí povedlo v práci realizovat pedagogický experiment, který je vždy základem rozšiřování stávajících poznatků oboru.

Druhý pohled je více skeptický – a sice ten, že autorka mohla vzhledem k tématu a jeho aktuálnosti vytěžít z práce mnohem více. Z mého pohledu jde zejména o to, že se sice zabývala efektivitou výuky podporované interaktivní tabulí, ale pouze z pohledu znalostí a vědomostí, jen velmi okrajově se zaměřila na motivaci žáků. A zejména v této oblasti lze spatřit značný význam interaktivní výuky (včetně využití interaktivní tabule).

Význam disertace pro společenskou praxi nebo další rozvoj vědy

Mým úkolem oponenta disertační práce je kritický pohled na to, co autorka k obhajobě předkládá. Na druhou stranu bych měl také zhodnotit význam práce pro obor pedagogika a společenskou praxi.

Význam předložené práce spatřuje zejména ve dvou oblastech:

1. Zpracování tématu interaktivní tabule vzhledem k jejímu celkovému využití ve výuce, tedy deskripce více méně aktuálního stavu využívání tohoto prostředku v českém školství.
2. Realizace pedagogického experimentu, kterým autorka ověřovala efektivitu.

Neodpustím si ještě jednu drobnou poznámku – a sice to, že je na autorce i na její práci jasně patrné, že interaktivní tabule je jejím „koníčkem“ a že je učitelkou z praxe (to není výtka, naopak) a její disertační práce tak získává více prakticistní charakter.

Další připomínky k disertační práci

- Některé citace použité práci jsou uvedeny bez příslušných stran, ze kterých autorka cituje.
- Vzhledem k tomu, že práce vznikala relativně dlouhou dobu, jsou některé informace ne zcela aktuální. To se týká i struktury didaktických prostředků, kde autorka použila starší literaturu.
- V práci postrádám samostatnou kapitolu věnovanou motivaci žáků (i z psychologického pohledu). Teoretická část práce je vůbec zpracována spíše didakticky až technologicky, absentuje tak pedagogicko psychologický pohled.
- Na výzkumné problémy bychom neměli odpovídat prostě ano – ne.
- návratnost dotazníku 44 % v žádném případě nepovažuji za dobrou, naopak je na hranici uznatelnosti.
- Bylo by dobré do příloh práce uvést též českou mutaci dotazníku pro učitele.

Hlavní otázky k obhajobě

1. Pokuste se charakterizovat vliv využití interaktivní výuky na motivaci žáků, na jejich volní vlastnosti. Jaké mechanismy interaktivní výuky potencují motivaci žáků vy výuce?
2. Stručně shrňte hlavní poznatky, které jste získala z experimentálního šetření. Jaká doporučení byste mohla formulovat pro využití didaktických prostředků ve výuce (a to zejména z pohledu reálné školní výuky)?

Vzhledem k tomu, že předložená práce odpovídá požadavkům kladeným na disertační práci, **doporučuji** v případě úspěšné obhajoby udělit Mgr. Lence Žďárské v oboru pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze **titul philosophiae doctor (Ph.D.)**.

V Ústí nad Labem dne 9. dubna 2013

Doc. PaedDr. Pavel Doulík, Ph.D.
Katedra pedagogiky PF UJEP v Ústí nad Labem